

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΛΕΣΒΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΚΑΙ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ
Ταχ/κή Δ/νση: Σαπφούς 22, Μυτιλήνη
Τ.Κ. 81 131
Τηλέφωνο: 22510 40716
e-mail: efales@culture.gr

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ

Η Υπηρεσία μας ενδιαφέρεται να αναθέσει την δημιουργία και εκτύπωση ενημερωτικών φυλλαδίων με τη μέθοδο Braille (CPV:22100000-1/ Τυπωμένα βιβλία, διαφημιστικά φυλλάδια και ενημερωτικά έντυπα), στην ελληνική γλώσσα (700 τεμάχια) και στην αγγλική γλώσσα (300 τεμάχια), στο πλαίσιο υλοποίησης του υποέργου 1: «Αποκατάσταση Οθωμανικού Ιεροδιδασκαλείου (Μενδρεσέ) στο Κάστρο Μυτιλήνης Λέσβου», του έργου «SUB 1.23 - Αποκατάσταση Οθωμανικού Ιεροδιδασκαλείου (Μενδρεσέ) στο Κάστρο Μυτιλήνης Λέσβου».

Το φυλλάδιο θα περιλαμβάνει κείμενο για το μνημείο του Οθωμανικού Ιεροδιδασκαλείου (Μενδρεσέ) στο Κάστρο Μυτιλήνης Λέσβου. Οι εκτυπώσεις Braille, θα γίνουν σε ειδικό εκτυπωτικό χαρτί το οποίο διατηρεί το ανάγλυφο της επιφάνειας, διαστάσεων 30,5εκ * 23,5εκ. και θα έχουν εξώφυλλο βλεπόντων, οπισθόφυλλο και βιβλιοδεσία με πλαστικό σπιράλ.

Η κάλυψη της ανωτέρω δαπάνης έχει προϋπολογιστεί και θα πραγματοποιηθεί από τις πιστώσεις του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0», με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης – *NextGeneration EU* και ειδικότερα στο πλαίσιο του έργου: «SUB 1.23 - Αποκατάσταση Οθωμανικού Ιεροδιδασκαλείου (Μενδρεσέ) στο Κάστρο Μυτιλήνης Λέσβου», με κωδικό 2022ΤΑ01400091 της ΣΑΤΑ 014 και με κωδικό ΟΠΣ MIS 5180842, που υλοποιείται με τη μέθοδο της Αρχαιολογικής Αυτεπιστασίας από την Εφορεία Αρχαιοτήτων Λέσβου.

Προς απόδειξη της μη συνδρομής των λόγων αποκλεισμού από διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων των παρ. 1 και 2 του άρθρου 73 του Ν.4412/2016 όπως τροποποιήθηκε με τον Ν. 4782/2021 (ΦΕΚ 36/Α'/09-03-2021), παρακαλούμε να έχετε υπόψη σας ότι σε περίπτωση που ανακηρυχθείτε ανάδοχος οφείλεται να μας αποστείλετε τα παρακάτω δικαιολογητικά:

- α. Απόσπασμα ποινικού μητρώου
- β. Φορολογική ενημερότητα
- γ. Ασφαλιστική ενημερότητα (άρθρο 80 παρ.2 του Ν.4412/2016)

Ο Ανάδοχος έχει την υποχρέωση έκδοσης Ηλεκτρονικού Τιμολογίου, από εγκεκριμένο πάροχο έκδοσης, σύμφωνα με την υπ' αριθ. πρωτ. 52445 ΕΞ2023/4-4-2023 ΚΥΑ, ΦΕΚ τεύχος Β'/2385/12-4-2023 (Α.Δ.Α.:97Κ8ΗΖΗ5), που εκδίδεται στο πλαίσιο των ν. 4412/2016, 4413/2016 και 3978/2011 προς την Αναθέτουσα αρχή με κωδικό (ΑΑΗΤ): **1022.0000000000.0079**. Λεπτομέρειες σχετικά με τον τρόπο συμπλήρωσης των πεδίων του ΗΤ είναι διαθέσιμες στον «Οδηγό Μορφότυπου» που έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της ΓΠΣΔΔ στη διαδρομή: <https://www.gsis.gr/polites-epiheiriseis/pliromes-kai-eispraxeis/e-invoice>

Παρακαλούμε να μας προσκομίσετε εντύπως σχετική προσφορά για τη δημιουργία και εκτύπωση των ενημερωτικών φυλλαδίων με τη μέθοδο Braille, εντός **πέντε (5) εργάσιμων ημερών**.

Η παρούσα Πρόσκληση Εκδήλωσης Ενδιαφέροντος δημοσιεύεται στο ΚΗΜΔΗΣ (<https://cerpp.eprocurement.gov.gr>).

**Ο Προϊστάμενος της Εφορείας
Αρχαιοτήτων Λέσβου
Παύλος Τριανταφυλλίδης
ΠΕ Αρχαιολόγων**

ΣΥΝΗΜ.: Κείμενο ενημερωτικού φυλλαδίου

Αποκατάσταση Οθωμανικού Ιεροδιδασκαλείου (Μενδρεσές) στο κάστρο Μυτιλήνης Λέσβου

Στο εσωτερικό του κάστρου της Μυτιλήνης και ακολουθώντας το λιθόστρωτο δρόμο στα δυτικά αυτού δεσπόζει επιβλητικό ένα από τα σημαντικότερα κτίσματα της οθωμανικής αρχιτεκτονικής στη Λέσβο, ο Μενδρεσές (Medrese) ή αλλιώς το Οθωμανικό Ιεροδιδασκαλείο.

Σύμφωνα με τις πηγές, ο Μενδρεσές κτίστηκε από τον περίφημο ναύαρχο του τουρκικού στόλου, Χαϋρεντίν Μπαρμπαρόσσα (Hayreddin Barbarossa) με καταγωγή από τη Λέσβο στα μέσα περίπου του 16^{ου} αιώνα. Ο χώρος εκτός από Οθωμανικό Ιεροδιδασκαλείο λειτούργησε και ως πτωχοκομείο (Imaret) και πιθανότατα και ως ασκητήριο σουφικών ταγμάτων δερβίσηδων. Αργότερα, κατά τους χρόνους της Μικρασιατικής Καταστροφής ο χώρος λειτούργησε και ως κτίσμα για τη στέγαση προσφύγων.

Το εντυπωσιακό μέγεθος του κτηρίου, αλλά και η σπουδαιότητά του κέντρισε από πολύ νωρίς το ενδιαφέρον των μελετητών και το 1929 έγινε η πρώτη δημοσίευση για το μνημείο από τον σημαντικό ακαδημαϊκό της ελληνικής αρχιτεκτονικής, Αναστάσιο Ορλάνδο.

Ο Μενδρεσές παρουσιάζει τετραγωνική κάτοψη, διαστάσεων 18.5 x 21μ. περίπου και πρόκειται για διώροφο κτίσμα με αυλή γύρω από την οποία αναπτύσσονται οι χώροι του συγκροτήματος. Η μοναδική είσοδος στο χώρο ανοίγεται από την πλευρά του δρόμου στα ανατολικά, ενώ πλευρικά της βρίσκεται μικρή θυρίδα εξαγνισμού. Εσωτερικά και αριστερά της εισόδου μια επιβλητική κτιστή κλίμακα από λαξευτούς κοκκινωπούς λίθους εξυπηρετούσε στην επικοινωνία των δύο ορόφων. Κάτω από τη σκάλα διαμορφώνεται μικρή δεξαμενή.

Στο ισόγειο του συγκροτήματος έντεκα αίθουσες, θολοσκεπείς στο σύνολό τους, αναπτύσσονται στις τρεις πλευρές της αυλής και φωτίζονται από αυτή. Η διαμόρφωση και κατασκευή τους μαρτυρεί ότι πρόκειται για χώρους που συνδέονται με την παρασκευή γευμάτων για τους φτωχούς με εστιατόριο, μαγειρείο, αποχωρητήριο και άλλα βοηθητικά δωμάτια.

Στον όροφο του Μενδρεσέ διαμορφώνεται στοά σε διάταξη σχήματος Π με οξυκόρυφα τόξα γύρω από την οποία ανοίγονται έντεκα θολοσκεπείς χώροι, τετραγωνικής κάτοψης οι περισσότεροι, ενώ τρία ακόμη μικρότερα δωμάτια λειτουργούσαν ως βοηθητικοί χώροι. Στα χρόνια λειτουργίας του συγκροτήματος, η στοά ήταν λιθόστρωτη, ενώ την εξωτερική πλευρά της κοσμούσαν προστατευτικά ξύλινα κιγκλιδώματα.

Αριστερά της κτιστής σκάλας, στον όροφο, χωροθετείται η πιο εντυπωσιακή αίθουσα του συγκροτήματος. Πρόκειται για τον χώρο προσευχής και διδασκαλίας με την χαρακτηριστική περίτεχνα διακοσμημένη ημικυκλική κόγχη (μιχράμπ) στο μέσον της νοτιοανατολικής πλευράς, η οποία στα ισλαμικά τεμένη υποδεικνύει την κατεύθυνση προς την Κάαμπα στην Μέκκα, κατά την οποία ο μουσουλμάνος έπρεπε να στραφεί κατά την διάρκεια της προσευχής του. Ο χώρος παρουσιάζει τετραγωνική σχεδόν κάτοψη, διαστάσεων περίπου 5x5.20μ. και καλύπτεται με ψηλό επιβλητικό τρούλο, φτάνοντας εσωτερικά σε ύψος περίπου τα 8.5μ. Μεγάλα παράθυρα στις δύο πλευρές της αίθουσας εξασφάλιζαν τον άρτιο φωτισμό και αερισμό του χώρου.

Τα υπόλοιπα δέκα δωμάτια του ορόφου είναι μικρότερα σε μέγεθος και σε αυτά διέμεναν οι σπουδαστές του ιεροδιδασκαλείου (σοφτάδες) και οι διδάσκοντες (μουλάδες).

Διέθεταν παράθυρα και τζάκι, ενώ υπήρχαν ερμάρια διαμορφωμένα ως ορθογώνιες εσοχές στους τοίχους. Στο οθωμανικό ιεροδιδασκαλείο οι μουσουλμάνοι σπουδαστές διδάσκονταν το Κοράνι, την αραβική γλώσσα, αστρονομία και νομική.

Κατασκευαστικά, το κτήριο του Μενδρεσέ διαμορφώθηκε από αργούς ή ημιλαξευμένους λίθους, με παρουσία πλίνθων και κονιάματος. Μεγάλο μέρος των λίθων προέρχεται από ντόπια λατομεία (Μιστεγνά, Καράβα) αλλά και από την απέναντι μικρασιατική ακτή (Σαρουμσάκ). Κατά τόπους εντοπίζονται αρχαία αρχιτεκτονικά μέλη σε δεύτερη χρήση ως οικοδομικό υλικό, κατά τη συνήθεια της εποχής.

Όλοι οι εσωτερικοί χώροι του ιεροδιδασκαλείου ήταν άλλοτε επιχρισμένοι. Σήμερα, αποσπασματικά επιχρίσματα διατηρούνται σε δωμάτια του ορόφου, με επάλληλες χρωματικές στρώσεις να διακρίνονται σε ορισμένα από αυτά. Επιπλέον, εξωτερικά του συγκροτήματος και εσωτερικά της αυλής διακρίνονται ίχνη από παλαιότερη γραπτή διακόσμηση στο χώρο, η οποία παρουσιάζει ερυθρού χρώματος ταινίες πάνω σε λευκό επίχρισμα, εν είδει απομίμηση ισόδομης τοιχοποιίας.

Το κτήριο του Μενδρεσέ πέρα από μικρές στερεωτικές εργασίες, οι οποίες είχαν πραγματοποιηθεί στο παρελθόν, παρέμενε για χρόνια κλειστό στο κοινό, καθώς παρουσίαζε στο σύνολό του σοβαρά στατικά και δομικά προβλήματα.

Στο πλαίσιο του Έργου με τίτλο: «Αποκατάσταση Οθωμανικού Ιεροδιδασκαλείου (Μενδρεσέ) στο Κάστρο Μυτιλήνης Λέσβου» ενταγμένο στο Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, Ε.Π. «Ελλάδα 2.0 –Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης», το οποίο υλοποιήθηκε από την Εφορεία Αρχαιοτήτων Λέσβου από το 2022 έως το 2025, πραγματοποιήθηκαν στο οθωμανικό ιεροδιδασκαλείο ένα σύνολο από σημαντικές εργασίες, όπως αναστηλώσεις, στερεώσεις, συντηρήσεις, ανασκαφές, μελέτες φωτισμού και αποστράγγισης. Επιπλέον, στο χώρο τοποθετήθηκαν πινακίδες σήμανσης και πληροφόρησης, εγκαταστάθηκαν ψηφιακές εφαρμογές, εκδόθηκε ενημερωτικό υλικό με αποτέλεσμα αφενός τη διάσωση του μνημείου και αφετέρου την συνολική αναβάθμισή του, ώστε πλέον μετά από πολλά χρόνια εγκατάλειψης ο Μενδρεσές να είναι έτοιμος να υποδεχτεί το ευρύ κοινό, στο πλαίσιο επισκέψεων, εκπαιδευτικών προγραμμάτων και πολιτιστικών εκδηλώσεων, ως ένα νέο επισκέψιμο μνημείο, εντός του ήδη εκσυγχρονισμένου Κάστρου Μυτιλήνης.